

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2009
5. volební období

421.

USNESENÍ

výboru pro evropské záležitosti
z 52. schůze konané dne 21. května 2009

k Návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o uplatňování zásady rovného zacházení pro muže a ženy samostatně výdělečně činné a o zrušení směrnice 86/613/EHS /kód dokumentu 13981/08, KOM(2008) 636 v konečném znění/

Výbor pro evropské záležitosti po vyslechnutí informace náměstka ministra vlády pro oblast lidských práv a národnostních menšin Mgr. Czesława Waleka, po vyslechnutí zpravodajské zprávy posl. Anny Čurdové a po rozpravě

s c h v a l u j e stanovisko, které je přílohou tohoto usnesení.

Pavel Vanoušek v. r.
ověřovatel výboru

Anna Čurdová v. r.
zpravodajka výboru

Kateřina Jacques v. r.
předsedkyně výboru

DOKUMENT 13981/08

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o uplatňování zásady rovného zacházení pro muže a ženy samostatně výdělečně činné a o zrušení směrnice 86/613/EHS

**KOM(2008) 636 v konečném znění, kód Rady 13981/08
Interinstitucionální spis 2008/0192/COD**

- **Právní základ:**
Čl. 141 odst. 3 Smlouvy ES.
- **Datum zaslání Radě EU:**
3. 10. 2008
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
10. 10. 2008
- **Datum projednání ve VEZ:**
6. 11. 2008 (1. kolo)
- **Procedura:**
Spolurozhodování.
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Datované dnem 8. 1. 2009, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 13. 1. 2009 prostřednictvím systému ISAP.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Návrh je v souladu s principem subsidiarity.
- **Odůvodnění a předmět:**
Návrh směrnice o uplatňování zásady rovného zacházení pro muže a ženy samostatně výdělečně činné¹ je součástí legislativních návrhů opatření Evropské komise ke zlepšení rovnováhy mezi pracovním a rodinným životem. Cílem tohoto konkrétního návrhu je změnit právní rámec EU, týkající se uplatňování zásady rovného zacházení pro muže a ženy samostatně výdělečně činné a jejich manžele a manželky.

Nízká účast žen na samostatné výdělečné činnosti je totiž dle názoru Komise věcí nerovnosti mužů a žen, přičemž nedostatečná právní úprava ochrany žen v oblasti sociálního zabezpečení dle tohoto názoru představuje nespravedlivou konkurenční výhodu pro jiné podniky.

¹ KOM(2008) 636 v konečném znění, o uplatňování zásady rovného zacházení pro muže a ženy samostatně výdělečně činné a o zrušení směrnice 86/613/EHS

Komise ve svém legislativním a pracovním programu pro rok 2008 oznámila na základě intervencí Evropského parlamentu² přezkum směrnice 86/613/EHS. Při hodnocení dopadů této směrnice dospěla Komise k závěru, že ačkoli byla tato směrnice z čistě formálního pohledu řádně implementována do národních řádů, nebyly praktické dopady směrnice „úplně uspokojivé, když byly hodnoceny podle hlavního cíle směrnice, kterým bylo obecné zlepšení postavení vypomáhajících manželů nebo manželek.“³ Dle této zprávy také chybí celková politika pro řešení situace vypomáhajících manželů nebo manželek a poukázala na to, že směrnice je jedinou možností, jak přiznat manželům a manželkám nárok na vlastní sociální zabezpečení.

Při posuzování možností, jakým způsobem by bylo možné efektivně zlepšit ochranu v případě mateřství, přiznání dovolené na péči o rodinné příslušníky či uznání přínosu vypomáhajícího manžela, vycházela Komise ze tří východisek: případné změny dosavadní směrnice 86/613/EHS, nezávazného opatření či žádného opatření na úrovni EU. Z podstaty věci plyne, že Komise si vybrala variantu č. 1, tedy změnu dosavadní právní úpravy formou směrnice.

- **Obsah a dopad:**

Navrhovaná směrnice KOM(2008) 636, Evropského parlamentu a Rady, o uplatňování zásady rovného zacházení pro muže a ženy samostatně výdělečně činné a o zrušení směrnice 86/613/EHS, jak vyplývá z názvu návrhu, ruší dosavadní právní úpravu, konkrétně směrnici 86/613/EHS, která byla vyhodnocena jako neefektivní.

Návrh směrnice se týká stejných subjektů jako směrnice dosavadní, tedy samostatně výdělečně činných osob a vypomáhajících manželů a manželek. Článek 3 návrhu pak výslovně zakazuje veškerou přímou i nepřímou diskriminaci u založení, vybavení nebo rozšíření podniku nebo u zahájení jakékoli jiné formy samostatné výdělečné činnosti.

Mezi opěrné body návrhu patří také ustanovení čl. 6, dle kterého musí být vypomáhajícímu manželovi na jeho žádost přiznána alespoň rovnocenná úroveň ochrany, kterou požívají osoby samostatně výdělečně činné. Toto ustanovení však nestanoví obligatorní účast těchto osob na stejném systému sociálního zabezpečení, ale má sloužit jako **možnost** těchto osob požívat stejných výhod.

Nejdůležitějším bodem směrnice je však úprava mateřské dovolené. Z tohoto článku plyne členským státům závazek zajistit samostatně výdělečně činným ženám a případně vypomáhajícím manželkám nárok na stejnou dobu mateřské dovolené, jak je stanovena ve směrnici 92/85/EHS.⁴ Délka této mateřské dovolené činí prozatím 14 týdnů, ale je již vypracován návrh nové směrnice, která by tuto délku měla prodloužit na minimální dobu 18 týdnů. S tím souvisí i povinnost implementace do právních řádů členských států garance peněžité dávky ve výši alespoň rovnocenné vyplácené částce v případě nemoci.

² Např. zpráva EP A6-0031/2008 z 12. 3. 2008 o situaci žen ve venkovských oblastech EU

³ KOM(94) 163, Zpráva Komise o provádění směrnice Rady ze dne 11. prosince 1986 o uplatňování zásady rovného zacházení pro muže a ženy samostatně výdělečně činné, včetně oblasti zemědělství, a o ochraně mateřství.

⁴ 92/85/EHS ze dne 19. října 1992 o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci těhotných zaměstnankyň a zaměstnankyň krátce po porodu nebo kojících zaměstnankyň, dle návrhu Komise by však měla být změněna souvisejícím návrhem směrnice směrnice EP a Rady o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci těhotných zaměstnankyň a zaměstnankyň krátce po porodu nebo kojících zaměstnankyň KOM(2008) 637 v konečném znění.

Oproti dosavadní směrnici návrh mnohem podrobněji upravuje a zpřesňuje nárok osob, které utrpěly újmu na právech, vyplývajících jim z této směrnice. Těmto osobám je dále garantována možnost uplatňovat nároky prostřednictvím sdružení, organizací a jiných právnických osob, které mají v souladu s kritérii stanovenými vnitrostátními předpisy oprávněný zájem na dodržování této směrnice.

Tento návrh nemá přímý finanční dopad na rozpočet ES, nicméně některá opatření by vyžadovala korekce některých systémů sociálního zabezpečení. Komise zjistila,⁵ že doposud 8 států EU⁶ ještě nezavedlo možnost mateřské dovolené pro ženy samostatně výdělečně činné. V těchto státech by se tedy muselo provést zvýšení příspěvků do jednotlivých systémů sociálního zabezpečení, a to v rozmezí 0,05 % (Litva) – 1,75 % (Bulharsko) navýšení.

Stanovisko vlády ČR

ČR se plně ztotožňuje s vytvářením rovných příležitostí pro oba rodiče věnovat se stejnou měrou práci i rodině, což platí i pro osoby samostatně výdělečně činné. Většinu instrumentů směrnice již český právní řád obsahuje, určité korekce by však potřeboval, pokud by byla schválena také směrnice KOM(2008) 637⁷, a to z důvodu změny délky mateřské dovolené či výše peněžité pomoci v mateřství. Určité legislativní opatření by také bylo potřeba, pokud by nebyl přijat takzvaný antidiskriminační zákon.

- **Závěr:**

Výbor pro evropské záležitosti

b e r e n a v ě d o m í Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o uplatňování zásady rovného zacházení pro muže a ženy samostatně výdělečně činné a o zrušení směrnice 86/613/EHS.

Pavel Vanoušek v. r.
ověřovatel výboru

Anna Čurdová v. r.
zpravodajka výboru

Kateřina Jacques v. r.
předsedkyně výboru

⁵ Na základě studie, která však ještě není veřejně k dispozici.

⁶ Netýká se ČR.

⁷ směrnice o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci těhotných zaměstnankyň a zaměstnankyň krátce po porodu nebo kojících zaměstnankyň